299
G

הלל צייטלין

דְּבָר לְעַמִּים

חזון על גוים ועל ממלכות,
עקרי תורת בני-נח ושירות-
תפלות על שלום העולם
ועל שיבת השכינה למקומה.

הוצאת שניה.

תרפ"ט ורשה 1929

תוכן העניינים:

גלוי דעת.

א) כה אמר הדבר.
ב) שלום, שלום!
ג) שובו לסיני!
ד) נאם הדבר בקרב לבי: היו נכונים!
ה) התאבקות.
ו) תורה לגוים.
ז) מאוראות העולם לאור הנבואה.
ח) למה רגשו?
ט) לרוסים.
י) לפולנים.
יא) לאנגלים.
יב) לבני ערב.
יג) לאמריקאים.
יד) אל כלל ישראל.

מתפלות.

DAWAR LEAMIM
H. Ceitlin
WARSZAWA 1929

Druk. Feder, Franciszkańska 6.

גִּלּוּי דַּעַת

לא נביא אנכי ולא בן נביא, אף לא שוגה אני בדמיונות לחשוב, כי אותו הדבר אשר בשמו אני מדבר את דברי לעמים בספר הזה אשר אני נותן בזה לפני הקורא, שלוח הוא אלי מגבהי מרומים. יודע אני, כי הדבר הזה—דברי שלי הוא, פרי מחשבתי. הרגשתי, קול נשמתי־יחידתי. מצד זה הרי ספרי זה דומה ליצירותי כגון „השכינה", „יופי של מעלה" ו„הצמאון", שיש בהן הרכבה מיוחדה של מחשבה ושירה. בכל זאת שונה הוא ספר זה, שאני נותן לקוראים, מיצירותי האמורות—תכלית שנוי. ב„שכינה" והיצירות הדומות לה הבעתי את כל מה שהגידה לי נשמתי אני בהתגעגעה „אל אשר לא כאן", לעולמות עליונים רחוקים, ובספרי זה, ב„דברי לעמים", אני מביע את אשר הגידה לי נשמתי בהתמזגה כולה עם הנשמה הכללית של ישראל.

אלו קמו עתה עמוס, ישעיהו, ירמיהו, יחזקאל מקבריהם והיו רואים את מלחמת העולם הגדולה, מלחמת הדמים אשר כמוה לא נהיתה מימי קין הרוצח הראשון עד עתה, את מליוני האנשים אשר נפלו על שדה קרב ואת עם ישראל אשר עלה על כל מזבחות הרשע אשר בכל שדות המלחמה ובפרעות־שחיטות רוסיה ואוקריגה וארצות הדומות לה; את משפט האלקים הקשה על ממלכות ועמים אשר נתמלאה סאת רשעתם ונחתם גזר דינם על חדם הנקי הרב אשר שפכו ואת תחיתם ועליתם של ממלכות ועמים אשר היו עד עתה קרועים ושסועים ירודים עד לעפר וטבועים בטיט היון של שפלות ועבדות; את התאמצותו הנוראה של ישראל לקום גם הוא לתחיה ואת המכשולים הרבים אשר עמים שלוים מניחים על דרך תחיתו —

אלו ראו הנביאים את מלחמת העולם ואת תוצאותיה וביחד עם זה גם את מבול האש, אשר העמים מביאים על עצמם עתה בהזדונתם שאינה פוסקת, בכלי הטבח שהם מכינים ובארסים ממיתים שהם ממציאים חדשים לבקרים, במלחמת האזרחים שבהם הממלא את העולם כלו קנאה ושנאה, חמת רצח ומעשי-רצח —

אלו קמו עתה הנביאים מקבריהם והיו רואים את כל המעשה הנעשה עתה בעולם והיו נושאים משאם על ישראל ועל הגוים, בודאי שהיו דבריהם גבוהים מדברי כגבוה שמים מעל הארץ, אבל התוכן החצוני, הגלוי והמובן של דבריהם היה, כך אני מאמין, אותו התוכן עצמו שב„דברי לעמים".

נותן אני בזה חזון לגוים וגם תורה לגוים, והחזון אשר אני נושא הוא חזון עם ישראל כולו אשר חזה על עצמו ועל עמים רבים ושונים מן העולם העתיק ומן העולם החדש, מיום אשר נגלה האלהים לאבותיו הראשונים ועד עתה, והתורה היא — „שבע מצות בני נח", לפי שטת קדמונינו, בהארה נשמתית ותולדתית מיוחדת בשעה הגדולה הזאת, של „חבלי משיח".

אף גם מ„תפלותי" הוספתי לחזון ולתורה, והן „תפלה לעני כי יעטוף" ברגעי יסורים גדולים של שנות רעה אלה ועם זה גם — צפיה לישועת עולם.

א.

כֹּה אָמַר הַדָּבָר

נפל נפל הדבר בעולם וַיִּנָּעֵץ בנשמתי.

ויהי בקרבי, ויחי בקרבי, ויגזול את מנוחתי בימים ואת מנותתי ושנתי — בלילות.

ויינק את דמי וילחך את לשדי ויהפכו לגל של עצבות — ויבער אש בגל העצמות ויעל בלהב ויתפרץ אל על.

ואגער בו לאמר:

לחך תלחך את כל אשר בי, אבל החוצה נא תתפרץ!

הלא לעג ילעגו לך צעירי-הדברים:

הן אנחנו אך יצאנו מרחם עליזים-פזיזים, ואתה כבר שיבה זרקה בך.

הלא אתה הוא זה, אשר בו באו נביאי האמת לפני העמים והנה האמת — מתה, ואתה אנה אתה בא?

הן אנחנו, צעירי הדברים, מרחם מִשְׁחָר יצאנו לגוע בנוע היום. לא תהום האמת ילדתנו, כי אם ברק היפעה. שרים אנו את שירתנו וטובלים-צובעים בנהר הנשיה. ואתה, שבע ימים ורגז, למה באת היום, לעולם להרגיז מנוחתנו-שעשועינו?

ברח לך, זקן, טפה פן נכת אותך כדבורים והשבנוך אל תהום-הפלא אשר ממנו יצאת.

ויענני הדבר עזות:

לא למען האירך באור האמת באתי אליך, כי אם למען

שאהו לכל באי עולם. לא למען לחך את בשרך באתי, כי אם למען האר והער, הדלק והפרץ.

ואשר לצעירי-הדברים אל תדאג:

כאשר יתפרץ אשי בעולם יהפכו כלם לצלצלי-תהו...

ויוסף לדבר אלי לאמר:

אני הנני אור וחם. אש אהבה ואש מכלה, עוז ותעצומות: אור וחם — לישרים; אש אהבה — ללוחמי מלחמתי, מלחמת האמת; אש מכלה את העריצים; עוז ותעצומות — לנחשלים, לרפים, לספקנים ולפוסחים על סעיפים רבים.

אני הנני ים-שוטף וים-מטהר: שוטף אני את כל החלאה ומטהר ומעלה ומקדיש את חולין החיים.

אני הנני שמש-עולמים ועם זה גם שמש חדשה, הנותנת חיים חדשים. המצמחת מחדש דשא ושיח-שדה, שושנה ושבלת, אדם ובהמה ומיבשת ומכלה את הנמס ואת הרקב.

הנני מן ערן לשדודים, למענים, לעיפים ויגעים ולכל הנופלים תחת כבד משא החיים. —

הנני גן-עדן לשומעים „קול דממה דקה", לעמוקים, לנלבבים, לחולמים, למתגעגעים, למבקשים.

ושוד משדי אני לכל אלה, אשר שפכו ושופכים דם אחים לכל אלה אשר שמנו, עשתו מזיעת-אחים, מכת עובדים ועני אמללים ולכל אלה המכלים ושורפים חיי עצמם בהפקר, זנות וטומאה.

הנני בית-מדרש למבקשי תורה, פורה דרך לתועים, ומגדל מאיר לכל אובדי דרך.

הנני נוה-שאנן במדבר העמים, בעולם של עתה, שכלו חורב בלי ליח ובלי פרי...

הנני באר המשקה את כל צמא לחיים ואמת, לכל קדש ו ל א ב י כל קדש

הנני עץ-החיים ועץ הדעת גם יחד: נוחה נא, בן אדם, בצלי ואכל מפריי —

וככר שקוי-שמש רחבי-ידים, אנכי, אשר בו יגילו, בו ישמחו, בו ירקדו — י ל ד י ה ע ת י ד!

ב.

שלום, שלום!

שלום לבני אדם אשר עצמותיהם שָׁפוּ מצרות ואשר זקנו בלי עת —

שלום לכם כפופים, שחוחים, נדכאים לארץ מכבד משא היגון —

שלום לכם עיניים אשר יבש בהם מקור דמעה, ידים רפות, ברכים כושלות —

שלום לכם אמות אשר עיניהן מבקשות באפל הלילות את בניהם, שמתו במלחמה או שעונו בידי שונא —

שלום לכם יושבי מרתפים אפלים מכוסי קרעים —

שלום לכם בני בלי-בית, בלי מכסה, בלי אחים ובלי קרובים —

שלום לכם נעים ונדים, עלובים, אמללים, אשר תארכם חשך משאור ואשר עויתם, על צואר נרדפתם ומארץ לארץ נגרשתם בלי משפט ובלי צדקה —

שלום לכם רעבים, צמאים, ערומים, יחפים —

שלום לאלה אשר עוד יש תקוה בלבבם ושלום גם לאלה אשר אבדה תקותם —

שלום לכל מבקשי האלהים ושלום גם לאלה אשר מהיותם שכורי-צרות שכחו את שם קדשו —

שלום לכל אלה אשר ניצוץ קדוש חי בנשמתם ואשר

מחרכי לבם יציצו אל מה שבני אדם קוראים בשמות רבים ובאמת אין שם לו —

שלום לכם בני אדם שנואים, ירודים, מבוישים, מבוזים —

שלום לכם בני כל ארץ וארץ, בני כל דת ודת, בני כל עם ועם הנרדפים מחמס העולם, סובלים וכואבים. ובהגוי נשמותיהם חבויה צפיה להתגלות חדשה —

בוא תבוא אותה ההתגלות, כי קרובים הם פעמי המתגלה. „הנה הוא עומד אחר כתלינו משגיח מן החלונות, מציץ מן החרכים" —

האינכם רואים?

במלחמות ובמהפכות גגלים צעדיו; באש יתהלך; בסערה יראה —

רעידות הארץ, מגפות ושנות בצרת — הנה הוא הולך! הנה הוא הולך!

האינכם שומעים?

שמעו את אשר יביעו הענגים, אשר תשוחחנה הצפרים, אשר ישירו העשבים, אשר ילחשו המעינות —

שמעו!

כוכב לכוכב יספר זאת; הים ירעש על זה —

כּוֹכָב לְכוֹכָב יְבַיֵּעַ:
הִנֵּה מַלְאַךְ הַמּוֹשִׁיעַ!
בְּעַם לְרַעֲם יַשְׁמִיעַ:
פַּר-אֱנוֹשׁ תֵּרָקִיעַ!
נָאוֹם רוּחַ לְרוּחַ: שָׁא, שָׂא, שָׂא
שַׁחַר לְשַׁחַר: בּ֫וֹקֶר אָתָא!
הַר לְהַר: נִשְׁמְעוּ מַעֲמוֹתָיו!
אֹרַח לְאֹרַח: נִגְלוּ עִקְּבוֹתָיו!
יֵצֶר לְיֵצֶר: הָכוֹן לְמוֹעֲדוֹ!

שִׂיחַ לָשִׂיחַ: אֲנִי שָׁמֵחַ, רוֹעֵד.
יָם אָמַר לְיָם: יָחַד הִלָּוְיָתָן
השמים לארץ: בֹּא יָבֹא הַתָּן!

האינכם שומעים את פעמי אליהו? האינכם שומעים את פעמי המשיח?

לפנים נשא אליהו בסערה השמימה; עתה נשא הוא בסערה לכל קצבי הארץ.

אליהו נשא בסערה ומשיח עטוף-שמש עמו –

„הנה ד' עובר וגדול וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים לפני ד' –

ואחרי הרוח – רעש –

לא ברעש ד'!

ואחר הרעש – אש –

לא באש ד'!

ואחר האש – קול דממה דקה!"...

„קול דממה דקה", אבל לפני הדממה גם רוח, גם רעש, גם אש –

מתוך הרוח, הרעש והאש, שמעו נא, אתם הכואבים, את קול הדממה הבא אחריהם...

הקשיבו רב קשב לקול ההוא וכל נשמותיכם יחד כלולות תהיינה באהבה גדולה אחת, בצפיה בחכיה...

אל תשמעו לאלה המפרידים ביניכם, הזורעים קנאה ושנאה בין ארץ לארץ, עם לעם. מעמד למעמד ומפלגה למפלגה.

אבל אל נא תשמעו לאלה השואפים לשפות את כלכם בסיר אחד, יהי הסיר ההוא סיר אמונה, סיר מעמד או אף גם סיר אנושיות –

האמונות, הארצות, העמים, המצבים והמעמדים שונים יהיו ורק אהבה גדולה אחת, רוח צדק ורוח משפט אחד יאחדו את כלכם!

אינכם אד-ערפל אחד. כל אחד ואחד מכם כוכב-לכת הנהו. כל כוכבי הלכת סבב יסובבו את שמש האהבה האלהית

ג.

שובו לסיני!

כאשר ישא עמו הרוח ריח בשם, כאשר יפיץ השמש זיו ונגה, כאשר ישא הענן גשם-ברכה, כאשר יביא כל שחר חדש שמחה חדשה, כאשר תתן האדמה את יבולה, כאשר כוכב לכוכב יתן אמר ועולם לעולם יבשר בשורה, כן יצא הדבר מסיני ללבות כל עם ועם, עיר ומדינה —

ואיהו עתה?

נאמר: „לא תרצח", והנה רבים רבים הם עתה המטמאים את הדום רגלי ד', את הארץ, בדם נקי אשר ישפכו, גם בעת מלחמה, גם בעת שלום, גם בדמי עמים אחרים, גם בדמי עמם.

נאמר: „לא תגנוב", והנה רבים, רבים הם עתה הגונבים גם קניניים גם לבבות, גם בלי חוק, גם בחוק-שוא, גם בשקר, גם בכזב, גם ברמאות, גם בנכלים, במעשה, במחשבה, בדבור, ואף גם בכל מבט עין...

נאמר: „לא תחמוד", והנה רבים, רבים הם עתה אלה אשר לא רק חומדים הם את אשר לא להם, כי אם גם גוזלים, חומסים ושודדים הם ולוקחים להם יגיע אחרים בחזקה.

נאמר: „לא תנאף", והנה רבים, רבים הם עתה מאד המחללים את קדושת החיים שלהם על ידי נאוף במחשבה ובמעשה, בגלוי ובסתר ובחדרי חדרים.

והם מבעיסים את העין של מעלה הקדושה והטהורה, הרואה

את כל זה. הם מכסים אותה כלמה. הם מרעילים את האויר זרעים ונוטעים טומאה, איש בלב רעהו.

הארץ תזעק בחבליה מחמס בני-יושביה. עד מתי תשא את מכאביה? עד מתי תתאפק?

נאמר: „כבד את אביך ואת אמך", והנה רבים, רבים הם עתה מצעירי הדור המחללים ומבזים את כבוד הדורות שקדמו לנו, בנים מכעיסים ומקציפים, מגבלים ומבזים את אבותיהם. „נערים מושלים בנו"; „הבו נערים בזקנים"; „עין תבוז ליקהת אם"...

גם ברבים מן הזקנים רב עתה הרקבון, רבה ההשחתה. שרף נשרפה הנשמה ותהי לאפר, אבל יש אשר גם מתחת לערמת האפר נשמר ניצוץ-אלהי, אבל בלבותיהם של צעירי-הממרים?...

אמור יאמרו צעירי-הממרים בלבותיהם: אין אב בשמים ואין אב בארץ!

העורים! מה הייתם אתם כלכם בלא אהבתם וחמלתם של אבותיכם? האם לא הייתם מושלכים החוצה כסחי למאוס בצאתכם מרחם?

ומה הייתם אתם כלכם בלי אהבתו וחמלתו של אביכם שבשמים המשפיע בכם חיים, עוז ותעצומות, גם בעת אשר אתם מבעיסים ומקציפים אותו?

נאמר: „לא תשא את שם ד' אלהיך לשוא" ו„העולם כלו נזדעזע על לא תשא" —

— איך יעיז ילוד-אשה, עפר ואפר, לשאת לשוא את השם אשר ממנו יזהלו וירעדו שרפים, חיות ואופנים, הרים ימגו ימים ינוסו, כוכבים נופלים לתהום ועולמות ידקו לעפר?

והנה רבים, רבים הם עתה, וגם בכל הדורות שקדמו לנו, שלא חדלו ולא יחדלו לשאת את שם ד' לשוא!

עמים נלחמים בעמים, דמי אחים נשפכים כמים, ובעת ההרג ושפך-הדם מזכירים הם את שם ד'!

חפצים הם, כי ד' יצור להם לתקוע חנית בלב האח והרע, לנבל אותו ולבז את יגיעו!

הורו והוגו מלב כל מיני הבלים ושקרים, חומסים וטורפים איש את רעהו בשם כל אלו ההבלים והשקרים, וביחד עם זה מזכירים את שם ד'!

וקנאה ושנאה וחמת נקם, ארץ קמה בארץ, עם בעם, מעמד במעמד, מפלגה במפלגה, יחיד ביחיד —

ובאותה שעה מזכירים את שם הקדוש מפל קדוש!

ובלבבות מלאים קנאה ושנאה ותאות-נאוף, בעינים דולקות בחשק-בשר, ובידים אשר לא נקו מדם, גניבה וגזילה, נכנסים הם בבתי תפלה ובבתי מקדש ומזכירים שם את שמו של מי שהוא קדוש, קדוש, קדוש, —

הלא תרעד הארץ על זה?

הארץ כבר היתה תהו ובהו וכל יושביה — גלי-עצמות ורקב-בשר, לולא האב הרחמן האומר להרי-געש — דמו, ולים — הרגע!

כים הנושא צרור, כן נישא אהבתו של האלהים את חטאתם של בני אדם.

אבל לא תמיד האהבה נושקת ומלטפת. יש אשר לטהר ולצרף היא צריכה, ובאש ובחבלים נוראים היא מטהרת ומצרפת!

שובו שובו איפוא אל הדבר אשר נשא לכם מסיני בטרם יבוא המצרף באש ובסערה!

שובו שובו אל אותו הדבר בטרם תעשו כלה איש ברעהו, בטרם יבוא מלוה החרב — הרעב — לאכול את אשר השאיר החרב ובטרם יבא הדבר לכלות את אשר השאיר הדבר ובטרם תמות אמכם — האדמה — מבושה ומכאב!

ד.

הָלֹךְ וְקָרָאתָ בְּאָזְנֵי בְנֵי הַדּוֹר: הֵיוּ נְכוֹנִים!

נאם הדבר בקרב לבי:

הלך וקראת באזני בני הדור: קרוב, קרוב הוא היום אשר עליו נבאו הנביאים אשר מעולם.

הנה הוא עומד מאחרינו. הנה הוא ארב כאריה. הנה הוא כנמר על דרך.

הכינו!

החוטאים, — שובו, הטמאים, — הטהרו, המדכאים — תדלו הרע, הנדכאים — התליפו כח!

נוסו מן החטא כאשר יגוס איש מן הנחש. השליכו את גלולי המחשבות והמעשים. הנה מלפכם-אלהיכם צופה לתוך כל חגוי לבותיכם!

הנה הולך וקרב יום ד' באש האמת, בברזל הצדק ובעקרב המשפט!

נוטו אל המנוס והמפלט האחד — אל האלהים אשר נגלה בסיני. אם לא אליו תנוסו, — לאן תנוסו בבוא יום ד' הקרוב?

היצילוכם חומותיכם ומבצריכם, פתם ורעמסס, בבל ונינוה חדשים אשר בניתם לכם גם ב„עולם הישן" גם ב„עולם החדש" — ב„יום הרג רב, בנפל מגדלים"?

היצילוכם חכמותיכם-מדעיכם ביום אשר בו כל חכמת אנוש לאין תהי?

היצילכם אוצרותיכם אשר צברתם לכם – ביום אשר „כסף וזהב לנדה יהיו"?

היצילוכם אלילי הדעת ואלילי האמנות אשר אתם עושים לכם חדשים לבקרים ביום אשר בו ה„אלילים כליל יחלפו"?

היצילוכם גאותכם, גאונכם והכבוד אשר תדרשו איש מאת אחיו, – ביום אשר בו „תשח גבהות אדם ושפל רוח אנשים"?

אמור להם: קראו לאלהים בחזקה ושובו אליו בכל לב כאשר שבו אנשי ניניוה בקרא אליהם יונה בן אמתי את הקריאה הגדולה!

פתו חרבותיכם לאתים! השליכו את רבי-תחבולותיכם, את כל עסקיכם-ערמה ואת כל עשרכם-רהב וקחו לכם מחרשת ומזמרת, גרזן ומקבת!

קחו את כל האוצרות אשר אצרתם לכם ותנום לאשר אין כל מאומה בידיהם.

השליכו את „חכמותיכם"-הבל, פרי גאות הלב, ואת „אמניתיכם"-ריק פרי זנות העין, ובקשו את חכמת האמת, דעת האלהים, הכרת המעשים אשר הוא עושה בעולמו ומה הוא דורש מאתכם.

ואם לאמנות תדרשו – דרשו אמנות-האמת, אמנות של ראית-התוך אשר מחריטה צופים במרכבה.

ראו! אביכם-אלהיכם מחכה לכם אלפי שנים. כבר שלח לכם את עבדיו הנביאים ובני ההמון שבכם בזו להם, לעגו להם, ידו אבנים בהם, קראו אחריהם מלא: „אוילים!" „משוגעים", והרעים שבהם עגו אותם בכבלים, כגרו אותם בבתי סהר, השליכום לתוך בורות, הרגום, טבחום וחיים שרפום!

ועוד הרעו לעשות!

אחרי מות הנביאים ההם בכו להם, ספדו להם, ויקראו בקולי-קולות: מותו אדונינו! מותו קדושינו! קראו, הגו ולמדו בספריהם ויעשו את ה ה פ ך מכל הכתוב בהם...

ויקחו את ספרי הנביאים ההם ביד וילכו לכבוש ארצות, להשמיד עמים, לדכא חלשים, לעשוק, לרמוס, לאצץ דלים –

ויקחו את ספרי הנביאים ביד וילכו ל„השכיל" ול„הדריך" עמים-„פראים", וב„השכילם" וב„הדריכם" אותם המיתו רבואי-רבבות מהם ואת הנשארים כבשו להם לעבדים, שדדו ונצלו אותם, ענו אותם ביסורים ועונשים נוראים על לא חפצו לתת עול זרים עריצים על צוארם –

ויקחו את ספרי הנביאים ביד וירדפו וימתו ויהרגו וישרפו אחי הנביאים ההם, את ע ם הנביאים את בני ישראל, וימררו את חייהם בחרבנות, בטביחות, בגרושים, באינקביזיציות, במוקדי-אש, במכונות-תפתה, בריעב, בעלילות-שוא, בשלילת זכיות-אנוש, ובדור האחרון – גם בהסתת המונים, בפוגרומים, בשחיטת רבבות, בביקוטים ובעלילות-שוא חדשות לא שערון ראשונים...

ויקחו את ספרי הנביאים ביד וינצלו את העובדים והיגעים בכל עם ועם וישמנו ויעבתו ויעשרו ויבנו היכלות ומגדלים וי אַ לִּיהוּ את הרכוש וישתחוו לו ויסגדו לו ויהי הרכוש לעליקה האומרת: הב, הב ולמלך אשר לו יקריבו כל בשר, כל דם וכל כח עלומים.

כי על כן נאם הדבר בקרב לבי:

אמר לטובים ולישרים – הנה הולך וקרוב היום אשר בו „ישפך רוח ד' על כל בשר"; למשקצים בתאוות-בשר ובהבלי חזון – הקיצו וראו את המעשה הגדול אשר האלהים עושה עתה; לבינונים, לבעלי מחצה, שליש ורביע, לספקנים, לנבוכים, לשוגים ולתועים, – לא עת עתה לנטות אנה ואנה, ללכת לפנים והבט אחורים כאשת לוט, – כי אם לראות רק את ה א ח ד וללכת ב ד ר כ ן ש ל ה א ח ד; לנכשלים, לנופלים, לעיפים וליגעים, – התחזקו, התגברו, התעלו, כי ישועתכם בא תבא; לרעים ולזדים, – שובו, שובו, נתקו עבותות חטאתיכם, שברו חומות הזדון אשר לכם, צאו מבתי כלא של הטומאה לאור באור החיים וללכת בחפש האלהים.

כי הנה אהבת האב שבשמים מחכה וצופה גם עתה לכם הרעים והזדים: מתי תשובו? כי הנה גברתם וחזקתם, — היו עתה גבורים בתשובה!

היו עתה כשמשון אשר נתק את אסורי ידיו כאשר יגתק הנעורת בהריחו אש.

הנצלו! הושעו! מהרו, מהרו לשוב בטרם יקדים היום!

ה.

הִתְאַבְּקוּת

רבים קמים עתה נגד העם, אשר היה תמיד פנס מאיר בחשכת הדורות, כוכב מורה דרך בנכבי ימים ואי-הצלה לספינת החיים אשר חשבה להשבר...

מטורפת היא עתה ספינת האנושית, ובלי ישראל אנה תמצא מפלט לה?

ישראל הוא מעין משיב נפש בלהט חמדבר. מי ישיב עתה את נפש ההלך מוכה-השרב?

היודעים רודפי ישראל מה הם עושים, בהרימם יד על אותו העם אשר הוא המחשבה הראשונה של העתיק, אהבתו, משושו; אשר יקר הוא לו כבבת עינו; אשר הוריד למענו שמי-שמים ארצה וגלה את אש דברו לעיני בשר?

חפץ הוא העולם עתה לשקוע בטומאה. תמיד יש בו, בעולם, אותו הרצון לשקוע, אלא שישראל אוחזו בציצת ראשו ומוציאו ומצילו ביד חזקה. עתה „ממסגרותיו חרג עולם". נלחם היא בהתמרמרות אשר כמוה נהיתה על טומאת נפשו...

מלחמה לעולם בישראל מדור דור. לא על כסף וזהב היא מלחמה זו, אף לא על אמונות ודעות כאשר ידומה, כי אם על עצמותם של החיים וערכם.

„ויאבק איש עמו". אין איש האמור כאן אלא העולם כולו.

נאבק הוא עם יעקב על אבק החיים, על עפר ואפר. על זכוך הירידה והשקיצה...

יעקב אומר: עלה והטהר. איש-עולם אומר: רד והטמא „וירא כי לא יכול לו, ויגע בכף ירכו". איש-עולם לופת ברגלי יעקב ודוחפו לתוך הטומאה; לבו של יעקב תמיד עור לה', לבו תמיד צועק לה', בלבו — השכינה.

„וישא יעקב את רגליו" — נשא לבו את רגליו". כח הלב, אור השכינה, מתפרץ ברוב אונים ומוציא ומציל גם „ירכין דיעקב", מציל אבר אחר אבר ומנסה את כחו להציל גם את איש-עולם מטומאתו —

חלקים גדולים של האנושיות נצולים ומתעלים על ידי ישראל, מתעלים ויורדים... קשה להם להחזיק מעמד בשמי רום, התחתיון מושכת אותם עליה בכח אדיר ונורא. ברדתם מטה הם נוקמים את נקמתם מישראל על אשר על ידו, על ידי ישראל שבתו זמן רב „מענוגא דטנופין" שלהם. חלקים אחדים מאלה שנתעלו על ידי ישראל לרום נשארים שם באמת, אך גם בצמדם ברום עיניהם חומדות את גסותה של המטה, ולבותיהם אל שעשועיה-תעלוליה...

ובהקשיבם רב קשב לאשר שם לפניהם ישראל הם שונאים את המשים, את ישראל עצמו. ואם גם יש אשר מכבדים ומעריצים הם גם את ב נ י י ש ר א ל, — רק את אלה יכבדו אשר חיו לפני אלפי שנה, ולא את אלה החיים וקיימים גם היום ולוחמים על קיומם.

והשנאה שהם, המורמים מעלה על ידי ישראל, שונאים את ישראל עזה היא משנאת אלה אשר שקעו בשפל ולא נסו להתרומם.

ושנאתם של אלו ואלו מביאה לידי מעשים: רדיפות, נגישות, הגבלות שלילת זכיות-אדם, דחיפות, גרושים, ומעת לעת גם פרעות, חרבנות, שחיטות, ועתה — בימי מלחמת-העילם ואחריה —

שאיפה כמוסה לעקור את ישראל משורש.

הוי כפויי טובה! מכבים אתם גרו של עולם ובאור אתנ אומרים ללכת?

משברים אתם את כלי האלהים, ואומרים אתם לשתות את היין הצצור בכלי...

סותמים אתם בעפר ובאבנים את באר הברכה והישועה, ולהנשע אתם אומרים?

ישראל הוא באר חפרוה חיי אין סוף. אין באר שיקיר שפע אלהות מבלעדו...

כשהקדוש ברוך הוא בוחר במי שהוא, הוא בוחרו לעד ולעולמי עולמים, ואף כשבחר בישראל לא למועד וזמן בחר בו, כי אם שיעמוד וישרת לפניו כל ימי עולם, „לא איש אל ויכזב, בן אדם ויתנחם".

מי שאמר לשמש: האר! מי שאמר לכוכבי לכת: הקיפו סובבו; מי שאמר לים: שטוף, עבור! מי שאמר לחוץ: הרום, הנשא! מי שאמר למלאכים: שירו, זמרו! מי שאמר לאילן: גדל! מי שנתן חיים לכל יקראם: בני! הוא קרא גם את ישראל ויאמר לו: בני בכורי אתה. עמיד לפני והיה כהני, נביאי, משיחי. היה מלכותי בארץ. היה היסוד לכל חיים נשגבים היה — נצח והוד עולמים. עלה מעלה והעטר בתפארת. היה לב העולם— החסד והגבורה. היה מוח העולם — החכמה, הבינה והדעת, עלה עליה אחר עליה עד הכתר, עד שורש הרצון ועד „ראש דרעוין".

ואליכם אמר: שמעו בקול ישראל אחיכם הבכור; הקשיבו לדברו. לכו בדרכיו. מברכותיו תברכו כלכם. הוא יהיה — טלכם, מטרכם, אשרכם, מעוזכם. הוא לא ילמד אתכם דעת מלחמה. כי כי אם דעת לא מלחמה. הוא לא ילמד אתכם לכבוש ארצות, כי אם איך להיות נכבש לפני רצון האלהים... הוא, ישראל,

ילמדכם איך לאהוב באמת ואיך לרחם באמת. הוא ילמדכם נקיון כפים, טהר הלב והפה, טהר חיי המשפחה והחברה.

ומה עשו רבים מבני העולם?

שלשלאות של ברזל שמו מסביב לצוארו של ישראל בהיותו עוד יושב על אדמתו ולא נתנו לו לשאוף רוח, התנפלו עליו מכל עבר, שדדו נחלתו, שלחו אש בשדותיו, בזזו יגיעו, חרבם אכלו את מבחר בניו. „נתנו בשר חסידיו מאכל לעוף השמים", טמאו את בנותיו, מה שהשאירו החרב והרעב אכל השבי, ענתה העבדות, שלחו אש במקדשו ויגלוהו מארצו.

והנח נחה רוח ד' על מלכי פרס ויקימו לישראל את הדבר אשר דבר ה' ביד עבדו ירמיהו. חלק מישראל שב לארצו ויקם הריסות ויט נשמות ויקם את המקדש על תלו.

והנה עוד הפעם — שלשלת הברזל. עוד הפעם אויבים מכל עברים, עוד הפעם — שבעים זאבים על כבשה אחת. עוד הפעם — ממלכת אדירות על ממלכת יהודה הקטנה. ומלחמות אחר מלחמות ושחיטות אחר שחיטות ורדיפות וענויים אין קץ. — ועוד הפעם חללי רעב וחללי חרב מושלכים בראש כל חוצות יהודה — ועוד הפעם שריפת בית המקדש וחורבן הארץ וחורבן העם, ואחרי כן גלות אחר גלות וגרוש אחר גרוש ומזבחות ממבחר בני ישראל ומוקדי ופתה ועלילות-שוא וגזירות קשות ופגעים רעים ומרים ורעב ודלות וחושך ואימה מסביב וצרת הנפש ומצוקת הלב וחרדה פנימית אשר לא תתן מנוח.

„וְרוּחַ בין עדר ועדר", רוח בין גלות לגלות בין גירוש לגירוש ובין מַעֲבָה למטבח, כי קמים מבני העמים מגיני עוז לישראל, מדברים טובות, ממליצים, תובעים זכיות-אדם וזכיות-עם, וצדק-העולמים ההולך ומתקרב על אף כל העומדים לעקרו משרש עושה את שלו ויושר הלב הטבוע עמוק בנפש הוא עושה את שלו —

ובכוחם ובזכותם של מגיני ישראל מקרב העמים ובכוחו ובזכותו של רוח האדם העולה אל על — ישראל שואף רוח מעת לעת

ואדוכה נתנת לו להאריך ולהמשיך ימי קיומו, להתגבר על פגעים ומכשולים רבים ולעמוד נגד רבים ועצומים הקמים עליו לעשות בו כלה —

ואולם — „לא זאת המנוחה ולא זאת המרגעה".

רוחו של ישראל נתון בין פחד-תמיד ומנוחת רגע, בין כפירים רבים ומצילים אחדים, בין שפעת רשעה ומעוט טובה —

והרי רוחו של ישראל כסלע בלב הים. איתן הוא הסלע, אבל משברים רבים עומדים עליו להפכו, לנתוש ולנתוץ אותו — והסלע עצמו מנענע תמיד ראש לכל גל וגל, אבל בימים האחרונים כמו נוטה הוא ממקומו ועוד מעט ושטפוהו הגלים בחמתם —

היה לא תהיה כזאת. רוח ישראל שמור הוא בצור ישראל ישראל, אבל גם מנטית-רגעים של רוח ישראל, מתעיות-רגעים, ספיקות ויאושים, סכנה גדולה לאנושיות כולה התועה ומבקשת הדרך לאלהי האמת.

כי על כן נאם הדבר בקרב לבי: הלוך ואמרת לטובים ולישרים בקרב כל בני האדם לאמור:

אתם הייתם תמיד מחסה ועוז לישראל, — הזכות שמורה לכם לדורי דורות, אבל עליכם לעשות עוד אחת גדולה — עליכם לדעת את מי אתם מצילים, מה הוא הרוח אשר בקרבו, מה היא תורת ישראל באמת ומה היא מלמדת אתכם.

אם מצילים אתם את בני ישראל רק מהיותם בני אדם ואת כל ישראל רק מהיותם עם, — טובה רבה אתם עושים לישראל לשעות. אבל רק לשעות והאנושיות כולה עודנה עומדת ותוהה: מאין יבא עזרי? אבל אם ידע תדעו מי ומה הוא ישראל באמת, אם בדרכיו תלכו ואת חקיו ומשפטיו לעמים תשמרו לעשות, אם אורו של ישראל יאיר עליכם, ולא רק עליכם, כי אם גם בתוככם; אם תהיו מוארים באור ההוא בגון ובגשמה. אם תשאו אחרי כן את האור ההוא לכל בני האדם בחכמה, בבינה ובדעת ובאהבה טהורה, ישכו לאט לאט המים

הזידונים, ישראל ישוב למגוחתו ימלא את תעודת־משלחתו, תעודה בכור האחים ומורה לאדם, והאנושיות כלה תושע ישועת עולמים בלכתה באור ד׳.

ו.

תורה לגוים.

ויוסף הדבר דבר אלי לאמר:

זאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל עץ חיים היא אשר דמות לו כאילן אשר הזה מלך בבל בחלומו — „רבה אילנא ותקיף לרומיה ימטא לשמיא וחזותה — לסוף כל ארעא. עָפְיֵה שפיר ואנביה שגיא ומזון לכלא בה, תחותוהי תטלל חית ברא ובענפוהי ידרון צפרי שמיא, ומניה יחזן כל בשרא.„ עץ־חיים זה לישראל נתן, אבל בצלו ינוחו כל באי עולם, ענפיו שלוחים לכל קצוי ארץ ומפריו — כל הגוים ישבעו.

שבו גוים בצלו — והושעו, אך חדלו להרכיב בו זמורות זרים, אכלו מפריו ויחי לבבכם, אך חדלו לערב פרי עץ־חיים זה בפרי עצים אחרים.

עץ־חיים זה אשר נתן לישראל שש מאות ושלשה עשר ענפים בו וטרף ועלה ופרי לאין מספר —

ושבעה ענפים מהם, אשר גם להם טרף ועלה ופרי רב מאד, גם לכם, כל באי עולם; נתנו —

והתחזקתם ואכלתם מפרי הענפים ההם ונאחזתם בהם ובאתם לאט לאט גם אל יתר הענפים ודבקתם גם בשרשים וגם בשרש השרשים...

ואלה הן הדעות והמצוות אשר לא רק לישראל נתנו, כי אם גם לכל העמים.

כללותם: א) לבלי עבוד כל עבודה זרה (בכלל זה: ציווי לבקש אמונת אחדות טהורה). ב) לבלי לחרף את השם (בכלל זה: לבלי לחלל את כל הקדוש על פי התורה). ג) לבלי לרצוח (בכלל זה: לבלי הכות כל איש, לבלי לבזות כל איש, לבלי התאכזר ולבלי עשות כל דבר חמביא לידי מעוט החיים של בני אדם) ד) לבלי ענות נפש כל חי (אסור אבר מן החי) ה) לבלי לנאוף (בכלל זה: ציוי על קדושת חיי המשפחה בכל הופעותיהם וגלוייהם) ו) לבלי לגזול (בכלל זה: לבלי לגנוב בלי להונות, ובלי עשות כל רעה לחברו בממון)

ז) להקים צדק בעולם (דינים)

ואלה הם באוריהם וראשי ענפיהם:

א) ד' אלהים הוא „נמצא ואין עת אל מציאותו"

ב) הוא אחד ו„אין יחידות כמוהו בשום פנים".

ג) „ד' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד". לא רק שאין אלהים מלבדו, כי אם גם אין מציאות לכל דבר בכל רחבי העולמות זולתו, כי „הכל נמצא רק מאמתת המצאו, ומבלעדי, החיות האלהית השופע בנבראים בכל רגע ורגע — הם אין ואפס"

ד) „אין לו דמות הגוף ואינו גוף". אינגו גם פח בגוף. אין לו שום תכונות של גשם ואינגו לובש שום לבוש של גשם.

ה) הוא יצר ויוצר הכל, מחיה הכל בחסדו, יודע הכל ומנהג את הכל בהשגחה כללית ופרטית.

ו) בשביל שהוא „יוצר הפל והוא הכל" והוא כל החיים וכל הנשמה וכל העוז וכל ההוד וכל התפארות וכל הטוב וכל הצדק - „אהבו אותו בכל לבבכם ובכל נפשכם ובכל מאדכם".

ז) בשביל שאין לו דמות הגוף ואינו גוף והוא מובדל בהבדלות לאין קץ מכל אשר יצר לו האדם בצלם ובדמות,

בתמונה ובתבנית — „לא תעשו לכם כל פסל וכל תמונה", „לא תשתחוו להם ולא תעבדום"

ח) כשם שהוא נעלה, מובדל ומופשט לאין קץ מכל אשר יצר לו האדם, כך הוא נעלה ומובדל לאין קץ מכל אשר יחשוב האדם. „לית מחשבה תפיסא ביה כלל".

ט) אעפ"י, שהוא נעלה, ומופשט לא רק מכל ציור, כי אם גם מכל מחשבה, בכל זאת הוא נודע לבני אדם מצד דרכיו ועלילותיו בכל רחבי המציאות, בתולדות האנושיות, בתולדות עם ועם, וביחוד בהתגלותו לעם שלם, עם ישראל, במעמד הר סיני, בנבואת נביאיו ובכל התולדה שלו מיום הגלותו לאברהם ועד היום הזה.

י) ומה הוא דורש מן האדם? שילך בדרכיו: מה הוא חנון אף אתה — חנון; מה הוא רחום — אף אתה רחום; מה הוא גומל חסדים — אף אתה גומל חסדים; מה הוא כל דרכיו צדק — אף אתה היה צדק בכל דרכיך.

יא) כשם שהוא נגלה בעולמות ובעמים, כך הוא נגלה בלבב כל אדם כשהוא הולך בדרכי ד' בתמימות ובשלימות, עושה הישר והטוב, מתנהג בקדושה ובטהרה ומחשבתו דבוקה תמיד בצור העולמים. „קודשא בריך הוא, א"צ דלית מחשבה תפיסא ביה כלל — ברעותא דלבא אתידע".

י"ב) כשם שהאלהים נגלה מצד טובו וחסדו, כך הוא נגלה גם מצד רעם גבורותיו ומשפטיו אשר הוא עושה. „גודע ד' משפט עשה בפועל כפיו נוקש רשע". כשם שאתה אוהב אותו בכל לבבך ובכל נפשך מפני שהוא חייך ותוא אביך, כך אתה יראי אותו מפני שהוא מלכך ואדונך וחייך ומותך — חיי כל העולמות כלם ומותם — בידו.

ולפיכך —

„אלהים לא תקלל" ו„את ד' אלהיך תירא".

י"ג) בשביל שהאלהים נתן לאדם דעת להכיר אותו, ללכת בכל

דרכיו ולשמור חקותיו ומשפטיו, לאהוב וליראה אותו ולהדבק בו הוא, האדם, נקרא „נברא בצלם האלהים".

ואף אם יחטא האדם ויסור מדרכי האלהים עוד חותם מלכו-אלהיו עליו, כי עוד בו הכח לשוב, להכיר ולדעת —

ואף אם עמים שלמים יחטאו, ואף אם דור שלם יסור מעל אלהיו, עוד לא כבה גחלתם האחרונה, כי עוד קבורה בעומק עמקי נשמתם הנטיה להיטיב ואשר על כן — „חביב האדם שנברא בצלם".

חביב כל אדם, מכל דת, מכל עם, מכל מעמד.

י"ד) בשביל שכל בני האדם בני כל הדתות וכל העמים וכל המעמדות, הם א ח י ם מ ש, כי כלם בני האב האחד שבשמים. והם ב ש ו ר ש עוד יותר דבוקים מ א ח י ם, כי ח ס ד א ח ד של האלהים מחיה את כלם יחד וטוב אחד משפיע לכל הנשמות ולכל הגופים יחד שפע ברכה —

אהבו את כל בני האדם אהבה שלמה וגמורה, —

„ואהבת לרעך כמוך" —

ו„כמוך" — בלי שום הפרש; „כמוך" — בלא שום חלוקים, בלא תחבולות ומזמות; „כמוך ממש!".

ט"ו) אין לך עון גדול בעולם מן הרוצח נפש אדם יהיה מאיזה דת, גזע, עם ומעמד שיהיה, כי „בצלם האלהים עשה את האדם" ורק בהיות א ו י ב ך לנגדך ומבקש לרצחך נפש ו א י ן ל ך כ ל ע צ ה ו ת ח ב ו ל ה להנצל ממנו אזי „הבא להרגך — השכם והרגהו".

והבל המה כל האמתלאות וכל מיני העקמומיות אשר ימציאו להם בני האדם למען הקדש והערץ את שפיכת הדמים.

קול ד' קורא בכח: „ל א ת ר צ ח!"

ט"ז) הרוצח נפש אדם ממיתו בבת אחת והמכהו ומזיקהו ממיתהו מעט מעט ולפיכך —

אל תכה ואל תזיק לכל אדם, אל תבישהו ואל תכלימהו.

י"ז) האדם נקרא „נברא בצלם האלהים", ואולם כל החי אף אם לא נקרא „נברא בצלם האלהים", הנה גם הוא נברא ב ח ס ד האלהים.

ולפי שנפש החיים הכללית (מלבד הנשמה ה ט ה ו ר ה המיוחדת רק לך) שבך היא גם בו, — אל תענה ואל תגרום שום עגוי ל כ ל ב ע ל ח י.

אם אפשר לך לחדול מאכול בשר — חדל. למה תמית נפש חיה בשביל הנאתך וטובך? ואולם אם גם קשה לך להתקיים בלי בשר ולהלחם עם הרגלך משנים רבות, אל תמית את החי בשום מיתה קשה ואל תגרום לו שום מכאב חנם.

לא תכה את החי, לא תתאכזר עליו — רחם תרחמנו בכל האפשר לך.

אם תראה בהמת רעך רובצת תחת משאה עזר תעזור לו לפרוק את המשא ממנה (ומכל שכן, שלא תשים בעצמך משא כבד על בהמתך.)

„לא תחסום שור בדישו" „וכן כל בהמה שהיא עובדת אצל מאכל — תניח לה לאכול מן המאכל ההוא".

י"ח) כשם שאסור לך להזיק לחברך ב ג ו ף, כך אסור לך להזיק לחברך ב מ מ ו נ. כשאתה גוזל את ממון חברך — את נ פ ש ו אתה גוזל ממנו, שהרי חברך עמל ויגע בממון ההוא והשקיע כל כחו ואונו בו.

וכשם שאסור לך לקחת ממון תברך ב ח ז ק ה, כך אסור לך לקחת ממון חברך בכל ענין ג נ י ב ה שהיא —

וכשם שאסור לך לקחת ממון חברך ב ג נ ב ה ו ב ג ז ל ה, כך אסור לך לקחת ממון חברך ב כ ל מ י נ י ע ר מ ה ש ה ם, ב כ ל מ י נ י ח ו נ א ה ו ב כ ל מ י נ י ת ח ב ו ל ו ת שבעולם, ואפילו בשעה שהחק החברתי או הנמוס החצוני איננו עומד לנגדך, כי „דבר המסור ללב הוא, וכל דבר המסור ללב נאמר בו: „ויראת מאלהיך".

י"ט) בשעה שהיתה ה ע ב ד ו ת גוהגת בעולם היה גופו

של העבד כנוי לאדון, וגם עתה, אף כי אין עבדות בממלכות המנומסות, גופותיהם של ה ע ו ב ד י ם קנוים ל ב ע ל י ה ה ו ן, כי אם אין עתה לעובד נוגש חצוני המכהו: „לך ועבוד!", הנה נוגש פ נ י מ י לו המפהו ומאלצהו לעבוד יותר מכפי היכולת והכח — ה מ ח ס ו ר.

ולפיכך כשם שאסרה התורה לעשות עול לעבד ולרדות בו בפרך, כך אסור לך לעשות עול לעובד ולרדות בו בפרך כלומר: לעבוד בו יותר מפחו, לנגוש בו, לשעבדהו שעות יתרות ביום, לקפח או אף גם למעט את שכרו, לעשות עושר מזעת אפיו של העובד, בכלל לנצל אותו לרעתו.

„לא תלין פעולת שכיר אתך עד בקר. ביומו תתן שכרו", והשכר צריך להיות לא שכר של תגרנות וקניה בזול, כי אם — ש כ ר ש ל ם.

כ) בכדי להעמיד את הצדק על תלו, להציל את העשוק מיד עושקו, את הנעלב מיד עולבו ואת המבויש מיד המביש ובכדי לברר וללבן את העניינים הסבוכים שבין בני האדם בקניותיהם ומכירותיהם, בכל משאם ומתנם, בכל מזמותיהם ורקמת תחבולותיהם, אין די באמונה הפנימית ובמוסר הפנימי של בני אדם, (כי עוד לא הגיעו בני אדם לידי אמונה רמה כזו, שיחפצו יותר ל ס ב ו ל רעה מאחרים, מ ע ש ו ת להם רעה) מצות התורה היא לכל בני העמים להושיב בכל עיר ועיר בתי-דין קבועים אשר ישפטו לא רק לפי המנוסים והחוקים הקבועים ומקובלים בכל מדינה ומדינה, כי אם בראש ובעיקר על פי יסודות האחוה והשויון והצדק התורתי.

כ"א) וגבוהים מעל גבוהים — בתי דינים על בתי דינים ומוסדות מלוכה רבים ושונים, בתי-גבחרים ומועצות-ממלכה עליהם — כלם צריכים להיות חדורים באותו רוח האחוה והשויון והצדק התורתי.

כ"ב) ולפי שלא רק עניניהם הפרטיים של בני האדם הם שונים ומשונים, סבוכים ומעוותים, כי את גם עניניהם הכלליים,

עניני המדינות והלאומים והמעמדות ולפי שכך, העניינים הסבוכים קוראים לריב והריב קורא למלחמה ושפך דם אחים, שואפת התורה להקמת בית-דין-עליון בין-לאומי אשר יוציא משפט צדק על כל טענותיהם ודברי-ריבותיהם של העמים המתקוטטים.

ואם אין דבר זה מפורש בתורת משה, הרי הוא נאמר ממקבלי דבריה, גביאי האמת והצדק.

הרי הוא נאמר בחזון לישעיהו:

„והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית ד' בראש ההרים ונשא מגבעות ונהרו אליו כל הגוים —

והלכו עמים רבים ואמרו: לכו ונעלה אל הר ד' אל בית אלהי יעקב, ויורנו מדרכיו ונלכה בארחותיו, כי מציון תצא תורה ודבר ד' מירושלים —

ושפט בין הגוים, והוכיח לעמים רבים, וכתתו חרבותם לאתים והגיתותיהם למזמרות, לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה".

ואם עדיין לא ה ו ק ם החזון ההוא ואם עדיין לא יגהרו הגוים „אל הר בית ד'", ואם לא יבקשו: „ויורנו מדרכיו ונלכה בארחותיו" ומציון לא תצא עדיין תורה להם, אין העמים פטורים מ ל ש א ו ף אליו בכל מאמצי כח.

ואם אין המשפט העליון לכל הגוים יצא עדיין מירושלים, אין העמים פטורים מלכוננו, לפי שעה במקום אחר, בשאפס ביחד עם זה להקים בית לישראל בארץ אבותיו ולשמוע על ידו, על ידי ישראל. — „תורה מציון ודבר ה' מירושלים".

כ"ג) החיים אשר נתן אלהים לאדם ק ד ו ש י ם הם ואין לו רשות לבזבז אותם, ומכל שכן שאין לו רשות לטמא אותם. ע ל ו י ה של קדושה זו — ב ה ג ב ל ת ה ח י י ם ל ד ו ר ו ת ה ב א י ם. כי על כן חיי המשפחה צריכים להיות קודש קדשים. כללו של צוי זה — „לא תנאף"; פרטיו— חיי אהבה עם אשה אחת שנשאה לאישה על ידי הופה וקדושין,

חברת בחיים ומלוה בכל צער ושמחה, מולידה בנים לאשה ומגדלת ומחנכת אותם להיות לעבדים, נאמנים לד' ואוהבים נאמנים לבני עמם ולכל בני האדם; התרחקות גדולה ועצומה מכל דבר המביא לידי חיי המין עם נשים אחרות; זהירות גדולה ועצומה מכל דבר המביא לידי השחתת בנים והשחתת זרע; אסור נשואי עריות המקובל עתה לכל העמים הנאורים, וכל הדומה לזה.

כ"ד) בכלל אסור הנאוף הוא גם איסור הנאוף ב מ ח ש ב ה. לא רק הגוף צריך להיות טהור מכל נאוף, ולא רק ה ע י נ י ם צריכים להיות טהורות ממנו, כי אם גם ה מ ח ש ב ה של האדם צריכה להיות כולה טהורה מכל זמה. זהירות זו עבודה קשה מאד היא לאדם חי בתוך שאון העולם אבל היא היסוד שכל עלית החיים תלויה בו.

ראשיתה של עבודה זו היא — זהירות והתרחקות מכל טומאת חיי המין, וסופה — „קדושים תהיו"*

*) אע"פי ש„קדושים תהיו" כאמר בעיקרו לישראל, מכל מקום הוא האידיאל שאליו צריכה לשאוף כל האנושיות.

ז.

מְאוֹרָעוֹת הָעוֹלָם
לְאוֹר הַנְּבוּאָה

מה הוא „משפט" ומה הוא „צדקה"? „משפט הוא-העמדת כל דבר על מכונו, השבת כל דבר למקום הראוי לו, הישרת כל המעשים ותקונם הגבוה. „משפט" הוא ה סד ר העליון, האלהי. במקום שמופיע אותו ה סד ר האלהי, שם אין כל מקום לערבוב מין בשאינו מינו. ה„משפט" — מחלק. מפריד, מסיר את הסיגים מן הזהב, מברר את הטוב מן הרע.

ה„משפט" הוא ה„ב ר ו ר".

ע ד שיבא ה„משפט" הטוב והרע מעורבים יחד; כ ש ב א ה„משפט" הטוב תופס את המקום הראוי לו, והרע — את המקום הראוי לו. אין ה„משפט" מבטל את הרע ל ג מ ר י, אלא מ כ נ י ע ה ו, בזה שהוא מ כ נ י ע את הרע הוא נותן לו את המקום הראוי לו. הרע נברא בכדי שיהיה כפוף ונכנע אל הטוב. ואולם האדם במעשיו נותן תעצומות לרע, נותן לו היכולת להתרומם על הטוב ולאמר: „אני אמלוך". או אז מופיע ה„משפט" ואומר לו: „אם תתרומם כנשר ואם בין כוכבים תשים קנך — משם אורידך, נאם ד'...

ה„משפט" מפריד ומחלק גם בין ח ל ק י ה ט ו ב עצמם, מסיר משם את הערבוביה וקובע תחומים לכל חלק וחלק. ע ד שבא ה„משפט" השרשים יונקים אלו מאלו; מ ש ב א „המשפט"

כל נשמה ונשמה מקבלת את חיותה משרש שלה ורק שלה.

באפוד היו כל שמות שבטי ישראל, אבל בחשן היו י"ב אבנים למספר י"ב שבטי ישראל, בבחינה זו, שכל שבט מקבל השפעה אלהית מיוחדת משרש מיוחד. על כן נקרא רק החשן — „חשן המשפט"..

ה„משפט" הוא כלותם של כל ה„לא תעשה" שבתורה, לפי שעניגם של כל ה„לא תעשה" הוא ה ב ר ו ר, הפרדת הטוב מן הרע, גאולת הטוב מבור שביו...

ומה היא ה„צדקה"? — הצדקה היא עצם עשות הטוב. הטוב פשהוא לעצמו, הטוב מבלי יחס אל הברור והצרוף. כנהר השוטף מן המקור, כך שוטפות מן הטוב שבעולם ושבנפש כל אותן המחשבות המניעות את העולמות כלם ומביאות אותן אל התכלית העליונה. ה„צדקה" היא איפוא לא ב ר ו ר ו של הטוב מן הרע, כי אם הדבר ש כ ב ר נ ת ב ר ר או ש ע ו מ ד להתברר. ה„משפט" ו„הצדקה" הם כח אנליטי וכח סינתטי בבחינת הטוב. אחר האנליזה של ה„משפט" באה הסינתיזה של ה„צדקה". המשפט וה„צדקה" משלימים זה את זה ומתאימים יחד. בבחינה ידועה הם — האמצעים והתכלית.

ה„משפט" הוא ה„סור מרע" של כל הנעשה בנפש, של כל הפרוצס ההסטורי בעולם; הצדקה — ה„ועשה טוב", אם ה„משפט" הוא „כללותם" של כל ה„לא תעשה" שבתורה, ה„צדקה" היא — כללותן של כל „מצוות עשה" שבתורה.

אמת, שגם על ידי המעשים הטובים כשהם לעצמם — ה„צדקה", הו„עשה טוב" „מצות עשה", — בא הברור, אבל זה בא ממילא, מאליו. במקום שבא הטוב אין מקום לרע. „כהמוס דוגג מפני אש, כן יאבדו אויביך ד'". אין מפונת השמש להתיך את הדונג. כשהשמש מופיעה, הדונג אובד ממילא את ישותו. לא כן ה„משפט". הוא, ה„משפט", בא לשמו ולשמה, לשם ברור ולשם הפרדה.

אם ה„צדקה" הוא הטוב העצמי וה„משפט" הוא הברור —

שה הוא ה„שלום" הבא אחרי הברור? — „שלום" הוא הכח העליון המאחד שני כחות הפכיים שהם למטה הימנו. „עושה שלום במרומיו — מיכאל — שר של מים, גבריאל — שר של אש, והקדוש ברוך הוא עושה שלום ביניהם". על ידי מה מתאחדים הכחות שהם הפכים זה מזה מן הקצה אל הקצה? — על ידי ה ב ט ו ל. כשנראה הדר כבוד ד' אזי האש חדלה מהיות אש והמים חדלים להיות מים, וההפכים בטלים ממילא. שני עבדים מריבים ביניהם בחזקה. אבל כשבא האדון גורא-הוד ורב-חסד כאחד ריבם כלה מאליו...

כשאני מתבונן לפי רעיונות אלו, ששרשם בחב"ד, אני רואה את המעשים הגדולים הנעשים עתה בעולם, גם את המשפט הגורא, גם את שלום-האמת, אשר בא יבא אחריו...

מהותו של המשפט הנעשה עתה בעולם הוא זה: כל עם ועם צריך לבא למקומו, להתישב במקומו, לחדול מכל עשק נחלת זרים, למלא את תפקידו ו ר ק את תפקידו ה ו א, למלא את תעודתו בעולם ולפתח את כחות עצמיותו בדרך אמת ועל פי חקי הישר העליונים.

והשלום, שלום-עולמים, לא אותו השלום של עתה, אשר רוממות-קולטורה בגרונו וחרב ספיות בידו, כי אם השלום הגמור, האחרון, המוחלט, — מאין יבא?

לא מן המריבים והנלחמים עצמם כחות האיתנים המכלים אלו את אלו, אלא מן הכח העליון הרם, הנשגב והנורא, העומד ע ל ג ב י ה ם ועושה שלום ביניהם ב ה כ ר ח. הכח העליון הזה כשהוא יורד למטה חוא מתלבש בצורות רבות שונות ומשונות זו מזו. לפעמים גם הריבוליוציות עושות דברו...

אבל „בשעה שחופרים באר בא מראש הטיט, אחרי כן — מים דיוחים, אחרי כן — מים טהורים עד אשר יגלה המקור". לא בפעם אחת יראה השלום הגמור בעולם —

על ידי סערות-עז, על יד ימים נגרשים, על ידי רעידות

הארץ, על ידי הרים מוריקים אש, על ידי עמודי אש, על ידי עמודי ענן, בא יבא השלום האחרון —

והצער הגדול בא יבא לראשונה —

כי הנה בא יבאו, בטרם יופיע השלום האחרון בעולם, כחות צורים, חשכים, אכזרים, משמידים, עוקרים מן השורש, חרב מלאך המות בידם, ונגה להם וברק להם, והנגה—רק נגה של אמת, והברק — רק דמיון של אמת... בשם ה„אחוה, החירות והשויון" ובשם „אחדות כל העובדים" יעשו מעשים נוראים אשר כל מאורעות מלחמת העולם כאין נגדם. בא תבא מלחמת-אחים אשר כמוה לא ראתה עוד השחת, רציחת-קין שאינה פוסקת, וחיי האדם יהיו הפקר יותר מחיי הפלבים —

ובא יבאו בני האדם במערות צורים ובמחלות עפר, ומנוס ומפלט לא ימצאו —

ולא מתותחים וכדורי-מות יטמנו, כי אם את מאחיהו, אב מבנו והבן מאביהו —

מעצמם יברחו, מצלם יגוסו...

ורק לרגעים יצאו מחוריהם בשביל „לדבר" „להתוכח", לחדש הלכות-רצח ולשוב אל החשך אשר ממנו יצאו —

אין מושל, אין שופט, אין מוכיח, הכל שוים, הכל תליגים, כל אחד תלין לאחיהו ולעצמו...

הכל נחנקים באויר כבד כעופרת הממלא את כל הארץ—

ומחשבות יחשבו תמיד רק „לתקן" ובה במדה שישאפו „לתקן" ו„לתקן" ישחיתו וישחיתו, יקלקלו ויקלקלו, יפסידו ויפסידו עד בלי נשא —

ורק כאשר יזעקו בני האדם זעקה גדולה ומרה מכבד כל אלה ה„תקונים" ו„מלחמת חמצוה" —

כאשר יראו עין בעין, כי כל אלה ה„תקונים" ו„מלחמות המצוה" דוחפים את האנושיות כלה לתוך לוע תהום אשר אין עוד מוצא ממנו —

או אז ישליכו את חרבותיהם, דבריהם ומחשבות-הרע אשר להם —

או אז תבא המהפכה, אבל לא המהפכה הסוציאלית, כי אם מהפכת „הרוח", הכל יקיצו לחיים חדשים —

לחיים מלאים שמחה, לחיים מלאים אהבה, לחיים מלאים אשר, שאיפה לשמש העליונה, לשמש האלהית, —

והארץ תולד מחדש ושמים חדשים ינטו עליה —

ולפי שירה חדשה ישמע מן חשמש, מן הירח. מן הכוכבים, מן השרפים, החיות והאופנים, מן האש, מן הסערה, מן ההר, מן הבקעה, מן המדבר, מן היער, מן חנהר, מן הים, מן העץ, מן הדשא, מן האדם, מן החי, —

וכוכב שחר חדש יופיע והאיר פני המזרח, ומן המזרח — אל קצוי הארץ —

ואורו הנשמות כלן. צרוף אחר צרוף, זכוך אחר זכוך. ורמו ונשאו וגבהו —

נבל יבל כל אשר לא טהור וכל אשר לא זך. „רוח הטומאה" אשר החריב עולמות ודורות, יעבר —

ונשאו בני האדם את עיניהם לא אל השלום אשר בחוץ, כי אם אל השלום אשר בפנים, אשר ממנו יקר השלום אשר בחוץ —

הכל לפי חקי הנצח, לפי חקי האלוה, לפי חקי היצירה — „ברישא — חשוכא, — והדר — נהורא" —

„ועינו של אדם לא מן הלבן היא רואה, כי אם מן השחור. מתוך החשכה בראתי לך את האורה" —

ככה ראה אליהו לראשונה „רוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים" „ואחרי הרוח רעש" „ואחר הרעש אש" ורק „אחר האש — קול דממה דקה".

ככה ראה גם הצופה במרכבה: „רוח סערה, ענן גדול ואש מתלקחת" („ג' קלפות טמאות"), אחרי כן — מעין הטוב,

דמיון הטוב („ונגה לו סביב" — „קלפת נוגה מצורבת טוב ברע")

ורק אחרי כל אלה —
הקדש העליון

ח.

לָמָּה רָגְשׁוּ ?*)

ישראל הוא משיח הגוים. אמונתו — תקותו, יסוריו — ישועתו, יאושו — הצלתו, גלגוליו — נדודיו, פחדיו — רעדיו, מעשיו — חסדיו, — כל אלה אומרים לכל באי עולם: לכו באור ד'. אין מן הצורך, שיהיה ישראל דוקא „מלמד-לגוים" אין מן הצורך, שיהיה מוכיח ומטיף מוסר, אך גורל חייו מלמד ממילא את האמת הנשגבה: הדבקו בנצח וחיו!

כל הדבק בישראל דבק היא ממילא באמת הנשגבה של ההסתוריה; כל הנלחם בישראל נפרד היא מאליו מן האמת ההיא. ישראל בגולה עובד לגוים, אבל הגוים עצמם — במדה שהם אחוזים בנצח — עובדים הם לרוח ישראל.

והרוח ההוא חודר ועובר את כל חיי העמים, אמונתם, מוסרם, מדעם, מבנה ממלכתיהם תהפוכותיהם, חודר ועובר הוא את הכל על כרחם של העמים. אין הם חפצים להשתעבד לרוחו של ישראל בשום אופן. נלחמים הם עמו מלחמת מגן ומלחמת תנופה. זר ומוזר הוא להם הרוח ההוא. „רוגשים" הם סוערים, נלחמים בכל כח „על ד' ועל משיחו"; קוראים הם

*) כבר נאמר מעין הכתוב פה לעיל בפרק „התאבקות", אבל רק מעין. רעיון משיחיותו של ישראל וצערו, חטאו וענשו של עולם על שאיגנו מדת במשיחיות זו מובע כאן בסגנון יותר חריף ובהיר מוסמך על שירתנו העתיקה.

בחמת רוח: „ננתקה את מוסרותימו ונשליכה ממנו עבותימו"...
אבל מה יועילם זה?
„יושב בשמים ישחק, ד' ילעג למו"...
ואם גם ייסדו להם אלפי אגודות אנטישמיות ואם גם ירבו עלילות וכזבים על ישראל, ואם גם יחברו רבבות ספרים „בכדי להשתחרר מן הרוח השמי", וביחוד „מרוחם של היהודים", ואם גם יפרעו תמיד פרעות בישראל ויאמרו להשמידו —
„אז ידבר אליהם באפו ובחרונו יבהלמו" —
ואני נסכתי מלכי על ציון הר קדשי" —
ישראל משוח ועומד הוא מציון, מערש ילדותו, מיום עמדו לגוי — עמים, לאור — עמים...
ויאמר גא ישראל: לא רעיון-שוא היא ה„בחירה" שלי לא מגאותי וגודל-לבבי אמרתי לעמים: לכו בדרכי וחיו, כי [illegible] —
„אספרה אל חק: ד' אמר אלי: בני אתה, אני היום ילדתיך"...
גולד אני תמיד מחדש, הולך ומתחדש אני בבקרן של מלכיות" רוחי נעור בכל תקופה ותקופה של ההסטוריה. הוגה אני תמיד רעיונות חדשים, שכלם מושרשים הם ברעיון האחד העתיק, האמתי, הנצחי שלי — קדושת החיים על ידי האלוה המקדש את החיים — והרעיונות ההם מחדשים את כל העמים, אם חפצים הם ואם לא יחפצו. —
„שאל ממני ואתנה גוים נחלתך ואחוזתך אפסי ארץ" —
„תרועם בשבט ברזל ככלי יוצר תנפצם" —
על כרחם תפל חומת-יריחו שלהם, על כרחם תשבר ותמגר את משגב הגסות שלהם, על כרחך תעשה פרצים בקיר האלילות שלהם —
וגאום הרוח לעמים:
„ועתה, מלכים, השכילו הוסרו, שופטי ארץ —"
„עבדו את ד' ביראה וגילו ברעדה" —

השכילו ללכת ברוח ד', ברוח ישראל — נצח, ברוח האמת אשר תחדש את ימיכם. —
כי הנה בוא תבוא הסערה הגדולה אשר תהפך הכל משורש, — „עליונים למטה, תחתונים למעלה". מלכים ירדו מכסאותם. ארצות השמנה, מדינות תעלינה באש, חרב נוקמת, חרב מכלה ומשמדת, שן אוכלת, מהדקת ומגרמת, רעדה תאחז את כל היקום —
„גילו ברעדה" ההיא. אחרי החבלים תבוא הלדה.
„נשקו בר", — הדבקו בישראל אשר יולד מחדש, באמת אשר בה יקדש ויחדש את החיים, פן יאנף — היושב בשמים — ותאבדו דרך, כי יבער כמעט אפו — פן תהי הרעדה חרבן נצח, אם לא תדבקו באמת הישנה המתחדשת תמיד...